

Idræt C, stx

Vejledning

Undervisningsministeriet
Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
Gymnasiekontoret, marts 2018

Vejledningen præciserer, kommenterer, uddyber og giver anbefalinger vedrørende udvalgte dele af læreplanens tekst, men indfører ikke nye bindende krav.

Citater fra læreplanen er anført i kursiv.

Indholdsfortegnelse

Indledning	2
1. Identitet og formål	2
1.1. Identitet	2
1.2. Formål	2
2. Faglige mål og fagligt indhold	4
2.1. Faglige mål	4
2.2. Kernestof	6
2.3. Supplerende stof	6
2.4. Omfang	7
3. Tilrettelæggelse	7
3.1. Didaktiske principper	7
3.2. Arbejdsformer	9
3.3. It	9
3.4. Samspil med andre fag	10
4. Evaluering	10
4.1. Løbende evaluering	10
4.2. Prøveformer	11
4.3. Bedømmelseskriterier	15
Supplerende materiale	16

Indledning

Læreplanen for idræt C findes i stx-bekendtgørelsen, hvor det også fastlægges, at idræt C er et treårigt fag.

Timetallet for idræt C er 150 timer, som fordeles nogenlunde ligeligt over tre år. Det skal bemærkes, at ledelsen på skolerne i bekendtgørelsen gives mulighed for at tage en mindre del af den samlede uddannelsestid til andre uddannelsesaktiviteter (fx terminsprøver, fællestimer etc.). Idræt C er et treårigt fag, hvilket har den konsekvens, at valgfag idræt B kun kan placeres i 3.g.

1. Identitet og formål

1.1. Identitet

Idræt er et videns-, kundskabs- og færdighedsfag. Det centrale i faget idræt er den fysiske aktivitet, som understøttes af teori fra det natur- og sundhedsvidenskabelige samt det humanistiske og samfundsvidenskabelige område. Gennem tilegnelse af idrætslige færdigheder opnås bevægelsesglæde, viden og kundskaber om og erfaringer med kroppen og dens bevægelsesmuligheder. Gennem fysisk aktivitet, træning af idrætslige færdigheder og inddragelse af teori sikres faglig dybde, og undervisningen giver indsigt i den fysiske aktivitets betydning for sundheden samt forståelse for idrættens kulturelle værdier.

I afsnittet om fagets identitet er der fokus på følgende:

- Fagets genstandsfelt er den fysiske aktivitet. Timerne på idræt C-hold er næsten udelukkende praksistimer, og derfor giver dette sig selv. Den teori, der inddrages i de praktiske timer, skal relateres til den fysiske aktivitet.
- I undervisningen skal der være en kobling mellem teori og praktik. Idræt er et tværfakultært fag, som kan inddrage teori fra de forskellige videnskabelige områder, som indgår i faget, til at beskrive, analysere og øge forståelsen for den fysiske aktivitet. I forhold til det enkelte forløb vil man sjældent nå at sætte mere end ét videnskabeligt område i spil, og formuleringen er så bred, at der i praksis er stor valgfrihed i forhold til, hvilken teori man vil koble på det enkelte forløb. Det er dog en del af fagets identitet, at der i alle forløb skabes en eller flere koblinger mellem den fysiske aktivitet og fagets teoriområder.
- Idræt er både et vidensfag og et dannelsesfag. Fagets tilgang til fysisk aktivitet er, at eleverne dels skal tilegne sig kropslig viden og færdigheder, dels skal forstå elementer af den fysiske aktivitet i relation til fagets videnskabsområder. Dermed bliver faget, som alle andre fag i fagrækken, både et vidensfag og et dannelsesfag.

1.2. Formål

Faget skal bidrage til elevernes almindelse og studiekompetence. Gennem alsidig idrætsundervisning opnår eleverne kropslige kompetencer samt viden, kundskaber og færdigheder i relation til fysisk aktivitet. Eleverne opnår god fysisk kapacitet, grundlæggende idrætslige færdigheder, indsigt i kroppens bevægelsesmuligheder og forståelse for idrættens videnskabsområder. Eleverne udvikler evnen til at kombinere praktiske erfaringer med teoretisk viden i relation til træning og sundhed. Eleverne opnår forståelse for idrættens bidrag til udvikling af personlig identitet og sociale kompetencer. Eleverne opnår viden og kundskaber om betydning

gen af at være i god fysisk træningstilstand og sættes i stand til kritisk at kunne analysere og vurdere forhold, der har betydning for den fysiske aktivitets indflydelse på kroppen. Eleverne udvikler innovative kompetencer, således at de ved at anvende deres faglige viden og kundskaber lærer at tænke nyt og løsningsorienteret i forhold til konkrete, idrætslige problemstillinger. Gennem undervisning i alsidige idrætsaktiviteter opnår eleverne et bredt kendskab til idræts- og bevægelseskultur og motiveres til fortsat fysisk aktivitet.

I afsnittet om fagets formål er der fokus på følgende:

- Eleverne får alsidige kropslige erfaringer. Der kan ligge meget i ordet ”alsidig”, men i denne sammenhæng defineres det som undervisning, der inddrager aktiviteter fra fagets tre færdighedsområder – boldspil, musik og bevægelse samt klassiske og nye idrætter. Ræsonnementet bag denne opdeling er, at de tre færdighedsområder repræsenterer grundlæggende forskellige tilgange til fysisk aktivitet, og at faget giver eleverne viden og færdigheder inden for alle tre færdighedsområder. Der vil være aktiviteter, der ud fra denne definition vil være at finde i to forskellige færdighedsområder, men som ikke adskiller sig så meget motorisk. Fx vil der i henholdsvis volleyball og badminton samt spydkast og håndbold være en vis transfer mellem mange af de fysiologiske krav og i en række af bevægelserne.
- Eleverne opnår god fysisk kapacitet. Dette defineres som fysisk kapacitet over gennemsnittet for danskere med samme køn og alder. Det er oplagt, at dette mål ikke kan nås, hvis eleverne kun er fysisk aktive et modul om ugen i skolen. Derfor vil elever være nødt til at lave fysiske ”lektier”, og det skal læreren løbende orientere eleverne om, så det ikke kun bliver synligt i forbindelse med træningsprojektet i 3.g, hvor det kan være for sent at gøre noget ved det. Fysisk kapacitet forstås bredt.
- Eleverne kan koble teori til den fysiske aktivitet. Det er centralt i faget, at den teori, der indgår i undervisningen, giver eleverne forståelse for egen og andres fysiske aktivitet, og at der i så vid udstrækning som muligt skabes kobling mellem den praktiske og den teoretiske side af faget. Dette gøres fx ved at italesætte teorien i forbindelse med den praktiske undervisning og/eller ved at arbejde projektorienteret.
- Eleverne udvikler innovative færdigheder. Innovation forstås dels i forhold til selve arbejdsprocessen, som naturligt foregår i større eller mindre grupper som et samarbejde om en skabende proces, dels i forhold til typen af innovationsprodukt, der hovedsagelig vil have form af noget, andre kan få glæde af ved enten at deltage i en aktivitet eller blive underholdt som tilskuer. Innovation i idræt vil med andre ord i høj grad fokusere på social innovation. I faget kan man arbejde med fx performance eller spiludvikling, hvor eleverne bruger faglig viden og færdigheder til at skabe ”produkter”, som har værdi for andre end eleverne selv. Men eleverne kan også anvende deres idrætsfaglige viden og kompetencer i tværfaglige samarbejder, hvor problemstillingerne ligger uden for det enkeltfaglige område. Læs mere om dette i rapporten ”Innovation i idræt”, som kan findes på EMU.DK.
- Eleverne motiveres til fortsat fysisk aktivitet. Som udgangspunkt er det svært at afgøre, om dette mål er opfyldt, da det peger ud i fremtiden. Det er tanken, at eleverne opnår forståelse af betydningen af at være fysisk aktiv og kendskab til de muligheder, der er for at være fysisk aktiv.

2. Faglige mål og fagligt indhold

2.1. Faglige mål

De faglige mål er konkretiseringer af de ting, der er beskrevet i fagets identitet og formål. De forskellige faglige mål er en samlet oversigt over den viden og de færdigheder og kompetencer, som eleverne skal nå på baggrund af undervisningen fra 0 til C, det vil sige 150 timers undervisning.

Eleverne skal:

- *gennem alsidig undervisning opnå god fysisk kapacitet og i forbindelse hermed kunne redegøre for centrale begreber inden for træning og idrættens discipliner*

Alsidig undervisning refererer til, at undervisningen skal omfatte alle de tre færdighedsområder, således at der hvert skoleår indgår minimum et forløb fra hvert færdighedsområde i undervisningen.

God fysisk kapacitet defineres som over gennemsnittet for danskere med samme køn og alder. Fysisk kapacitet skal forstås bredt som værende flere af grundtræningens forskellige områder. Det kan være svært at løfte sin fysiske kapacitet alene ved den fysiske aktivitet, der foregår i undervisningen, så derfor skal der gennem forløbet være en dialog med eleven om vedkommendes standpunkt og om, hvordan eleven evt. kan træne, så det bliver muligt at opfylde de faglige mål. En del af alle forløb i undervisningen er at skabe en bevidsthed hos eleverne om, hvordan man træner.

- *beherske centrale færdigheder i udvalgte idrætsdiscipliner og aktiviteter inden for de tre færdighedsområder: boldspil, musik og bevægelse, klassiske og nye idrætter*

Kravet til, hvilke færdigheder eleverne skal opnå i de forløb, der indgår i undervisningen, tilpasses, så det er realistisk for en "almindelig" stx-elev, der passer undervisningen og laver lektier i faget, at nå de faglige mål på den tid, der er afsat til forløbet.

Her følger eksempler på, hvad der omfattes af de enkelte færdighedsområder:

Boldspil: emnet boldbasis samt holdspil som fx fodbold, håndbold, basketball, volleyball, cricket, ishockey, softball, floorball, ultimate, rugby, amerikansk fodbold, korfbal, hockey, flagfootball etc.

Musik og bevægelse: aktiviteter, hvor der er fokus på sammenhængen mellem musik og bevægelse, som fx rytmisk opvarmning, stomp, performance, step, aerobic, rytmisk gymnastik, standarddanse, street dance, latindanse, fitnessdans, ballet, hiphop, lindyhop, capoeira, Tae Bo, Les Lanciers etc.

Klassiske og nye idrætter: i princippet alle aktiviteter, som ikke er omfattet af de to første kategorier, fx atletik, redskabsgymnastik, akrobatik, styrketræning, rulleskøjteløb, svømning, parkour, klatring, crossfit, bordtennis, yoga, orienteringsløb, golf, skiløb, badminton, adventure race, kampsport, friluftsliv, tennis, mountainbike, squash, sejlsport etc.

– *opnå kropsbevidsthed*

Kropsbevidsthed vil sjældent være et eksplicit mål i det enkelte forløb, da det er noget, der udvikles gennem lang tid ved fx at få alsidige kropslige erfaringer, se sig selv på video og/eller arbejde med at koordinere nye bevægelsesmønstre eller ændre eksisterende.

– *indgå i og opnå forståelse for egne og andres roller i forskellige, idrætsspecifikke samarbejdsrelationer*

I løbet af undervisningen vil eleven indgå i en række forskellige funktioner i de forløb, der indgår i holdets undervisning. For den enkelte kunne det være: danse herre i jive, spille streg i håndbold, være målmand i fodbold, være makker i double i bordtennis, være alene i kuglestød og højdespring, være udøver og sikrer i klatring etc. Udover at kunne beherske de tekniske og taktiske færdigheder, som den pågældende rolle kræver, er det også et fagligt mål, at eleven forstår rollens betydning i sammenhængen.

– *udarbejde, gennemføre og evaluere opvarmnings- og træningsprogrammer og i relation hertil kunne redegøre for relevant fysiologisk teori*

– *kunne forstå den fysiske aktivitets og livsstilens betydning for sundheden*

Eleverne skal i løbet af de tre år arbejde med opvarmningsprogrammer og træningsprojekter. I forbindelse med koordineringen af undervisningen i 3.g på skoler, hvor der er valghold med idræt B, kan det være hensigtsmæssigt, hvis alle elever udfører den praktiske del af træningsprojekt på idræt C. Rapporterne over træningsprojektet udarbejdes og afleveres på idræt C af de elever, der ikke har idræt B, mens de elever, der også har idræt B, udarbejder og afleverer rapporterne i forbindelse med teoriundervisningen på idræt B. Den enkelte elev udarbejder kun ét træningsprojekt og afleverer kun én rapport. Hvis dette skal fungere i praksis, kræver det koordinering af den tidsmæssige placering af træningsprojektet på den enkelte skole.

– *kunne anvende faglig viden, kundskaber og færdigheder til løsning af idrætslige problemstillinger*

Dette faglige mål arbejder handler om at udvikle elevernes innovative kompetencer med udgangspunkt i deres idrætsfaglige viden. I rapporten "Innovation i idræt", som kan findes på EMU.DK, fremhæves det, at den form for innovation, vi oftest arbejder med i idræt, er social innovation. Som progression over det treårige forløb arbejdes der med tre systemer eller niveauer – det nære (hvor målgruppen er eleverne selv/klassen), det semifjerne (skolen/gymnasiet), det fjerne (samfundet). Ved at øge afstanden mellem eleven og målgruppen øges kravet til elevens abstraktionsevne i de forskellige faser af innovationsprocessen.

Eksempler på det nære niveau af innovation indgår ofte i idrætsundervisningen, om end det måske ikke er den betegnelse, der normalt bruges om det, der laves. Ofte arbejdes der med spilkonstruktion, hvor eleverne ud fra deres kendskab til elementerne i boldspil skaber et boldspil, der opfylder nogle bestemte kriterier, og som kan spilles af de andre elever i klassen. Et andet eksempel kunne være danse- eller performanceforløb, hvor man med ud-

gangspunkt i faglig viden om emnet skaber et produkt (en dans eller en performance), der kan fremvises for andre.

Fremadrettet vil det være oplagt i samarbejde med andre fag og evt. eksterne samarbejdspartnere at arbejde med innovation på det semifjerne og fjerne niveau med henblik på at bruge idrætsfaglig viden til at udvikle et produkt, der kan løse en given problemstilling og være til glæde for andre end eleverne selv.

- *behandle problemstillinger i samspil med andre fag*
- *demonstrere viden og kundskaber i relation til fagets identitet og metoder.*

Det er vigtigt for elevens forståelse for fagets muligheder og begrænsninger, at undervisningen giver eleven indsigt i fagets videnskabsområder og i, hvordan vidensdannelsen sker i faget. Det vil sjældent være muligt med den begrænsede tid, der er til rådighed, at nå at gøre dette for alle fagets videnskabsområder, men det skal gøres i de sammenhænge, hvor det er relevant i forhold til undervisningen.

2.2. Kernestof

Kernestoffet er det faglige materiale, som indgår i undervisningen med henblik på at opnå de faglige mål. Kravene til kernestof er formuleret åbent, så man på det enkelte hold har stor frihed til at udvælge det materiale, der passer til holdet.

Gennem kernestoffet skal eleverne opnå faglig fordybelse, viden og kundskaber.

Kernestoffet er:

- *aktiviteter, der træner den fysiske kapacitet*
- *aktiviteter, der træner kropsbeherskelse og boldbeherskelse*
- *aktiviteter, der fokuserer på samarbejde og etik*
- *grundlæggende principper for træning*
- *basale natur- og sundhedsvidenskabelige samt humanistiske og samfundsvidenskabelige begreber om fysisk aktivitet, livsstil og idrætsvaner*
- *de for undervisningen relevante digitale redskaber*
- *de for undervisningen relevante videnskabelige metoder.*

Herudover skal undervisningen præsentere eleverne for mulighederne for fysisk aktivitet uden for skoleregi.

Sidstnævnte indebærer, at eleverne skal have en generel forståelse for mulighederne for at dyrke idræt i Danmark – såvel organiseret som uorganiseret og kommercielt. Dette faglige mål kan også lægge op til samarbejde med udbydere af fysisk aktivitet i lokalområdet.

2.3. Supplerende stof

Eleverne vil ikke kunne opfylde de faglige mål alene ved hjælp af kernestoffet. Ud over kernestoffet indgår supplerende stof, som i samspil med de øvrige fag i fagrækken perspektiverer

kernestoffet. Det supplerende stof kan for eksempel være artikler eller cases, der træner elevernes evne til at koble teoretisk viden til idrætspraksis.

Der kan indgå materiale på engelsk eller andre fremmedsprog.

Eleverne er på idræt C som regel sammen i stamklasser, men har ikke nødvendigvis samme 2. fremmedsprog. Det vil derfor være mest relevant, at de tekster på fremmedsprog, der evt. inddrages i undervisningen, er på engelsk.

2.4. Omfang

Det faglige stof i faget udgøres af fysisk aktivitet, hvortil kommer et tekstmateriale med et forventet omfang normalt svarende til 80-100 sider.

Særligt for idræt (og andre fag med en praksisdimension) er, at en væsentlig del af kernestoffet er fysisk aktivitet. Det er ikke muligt at omregne den fysiske aktivitet til sider, så det nævnte sidetal er omfanget af tekster, der forventes at indgå i undervisningen. Der arbejdes med det udvidede tekstbegreb, så der er tale om tekster, video, audio, figurer etc.

Omfanget af fagligt stof anføres i beskrivelsen af den gennemførte undervisning (undervisningsbeskrivelsen), der færdigredigeres ved afslutningen af undervisningen i det enkelte fag. Omfanget angives normalt med en sådan detaljeringsgrad, så det af undervisningsbeskrivelsen fremgår, hvorledes det faglige stof har været vægtet i undervisningsforløbet. Dette kan fx ske ved at angive et skønsmæssigt sidetal eller en procentvis fordeling af stoffet.

Da der i den mundtlige del af prøven skal være en dialog om "den til forløbspakken knyttede teori", er det vigtigt, at det i undervisningsbeskrivelsen anføres, hvilket teoristof der er indgået i undervisningen i de enkelte forløb. Det samme teoristof kan godt indgå i flere forløb, men det tæller ikke flere gange i den samlede omfangsopgørelse.

3. Tilrettelæggelse

3.1. Didaktiske principper

Undervisningen skal tage udgangspunkt i et fagligt niveau svarende til elevernes niveau fra grundskolen, og undervisningen tilrettelægges på en måde, så den indeholder udfordringer for alle uanset niveau.

Det centrale for faget er den fysiske aktivitet. Den praktiske undervisning understøttes af teori om fysisk aktivitet, træning og sundhed. Alsidigheden i undervisningen sikres ved, at hvert af de tre færdighedsområder, jf. pkt. 2.1., indgår med minimum ét forløb hvert år.

Undervisningen organiseres i forløb af minimum ni timers varighed, der tilgodeser den faglige fordybelse. Det enkelte forløb skal med udgangspunkt i praksis integrere relevant teori. Koblelsen af praktik og teori skal fremstå som en meningsfuld og motiverende helhed for eleverne.

Det gælder for alle fag, at undervisningen tager udgangspunkt i det forventelige niveau, som eleverne har med fra folkeskolen. Det kan være hensigtsmæssigt at være i dialog med

folkeskolerne om, hvad det er, eleverne forventes at kunne ved afslutningen af folkeskoleforløbet.

Forløbene og de til forløbene hørende faglige mål skal matche det forventelige faglige niveau i målgruppen og det antal timer, der afsættes til at nå de faglige mål. Det skal med andre ord være muligt for den ”gennemsnitlige elev”, der passer undervisningen og laver lektier, at opfylde de faglige mål på de ni timer (eller flere), forløbet varer.

I løbet af tre år skal man nå minimum ni forløb, da der skal være forløb i hvert af de tre færdighedsområder hvert år. Med godt 45 timer til rådighed hvert år, vil man maksimalt kunne nå fem forløb om året, men mere realistisk er det, at nå tre eller fire, da dette giver bedre plads til fordybelse.

Til prøven skal der udvælges seks af de forløb, man har nået, to fra hvert færdighedsområde.

De enkelte moduler tager udgangspunkt i praksis, og det teoristof, der indgår i forløbene, bearbejdes i forbindelse med den fysiske aktivitet. Det vil sige, at der som udgangspunkt ikke er deciderede teorimoduler, men at teoristoffet inddrages før, under eller efter den fysiske aktivitet i det enkelte modul.

Er man på en skole, der har idræt B som valgfag, skal undervisningen på alle skolens stx idræt C-hold koordineres, så der er minimum to forløb, som alle elever har haft, uanset hvilken klasse de går i. Dette skyldes, at der på idræt B skal indgå to forløb fra idræt C-undervisningen.

Hvis der på en skole er idræt B valghold med elever fra både stx og hf, gælder bindingen om to forløb fra idræt C-undervisningen også for dette hold. I dette tilfælde skal man på skolen blive enige om mindst to fælles forløb, som alle elever – både stx- og hf-elever – har på idræt C.

Forløbene skal give eleverne en alsidig oplevelse af fagets muligheder og motivere eleverne til fortsat fysisk aktivitet. Forløbene skal desuden bevidstgøre eleverne om fagets muligheder i forhold til at foretage personlige uddannelses-, karriere- og livsstilsvalg.

Til grund for ovenstående formulering ligger en tanke om, at når eleverne tilegner sig alsidige bevægelseserfaringer, øges sandsynligheden for, at de fremadrettet kan finde en idræt, der passer til dem, og som motiverer dem til også at være fysisk aktive, efter de forlader ungdomsuddannelsen. Ved desuden at forholde sig reflektivt til den fysiske aktivitet, de udfører, og erhverve sig færdigheder til selv at planlægge, udføre og evaluere egen fysisk aktivitet får eleverne redskaber til at træffe kvalificerede livsstilsvalg.

I forbindelse med undervisningen skal eleverne også introduceres til de studie- og erhvervsmuligheder, som faget idræt giver.

I kraft af den rolle, som praktikken spiller for den enkelte elevs faglige og personlige udbytte, skal undervisningen tage hensyn til progression, variation og sikkerhed samt til fysiologiske forskelle på kønnene.

Undervisningen tilrettelægges både kønsdifferentieret og kønsintegreret.

Det er vigtigt at tænke progression ind i det treårige forløb såvel inden for de enkelte færdighedsområder som på tværs af færdighedsområderne. Inspiration til dette kan findes i rapporten ”Progression - Elevens faglige udvikling i idræt” fra undervisningsministeriet, som kan findes på EMU.DK.

I forhold til niveauet i undervisningen er der to forhold, der skal være opmærksomhed på. Det ene er den fysiologiske kønsforskel. Man er i en række idrætsdiscipliner (men ikke nødvendigvis i alle) nødt til at vurdere eleverne kønsdifferentieret, og ofte vil man også med fordel kunne undervise kønsdifferentieret.

Særligt for idræt gælder det, at vi har nogle elever, der via mange års intensiv træning i en idrætsdisciplin allerede har et meget højt fagligt niveau (ofte højere end lærerens!) i netop denne disciplin. Det er vigtigt, at man så vidt muligt giver disse elever feedback på det niveau, de befinder sig på, og anvender deres kompetencer i undervisningen. I forhold til evalueringen af de øvrige elever er det samtidig vigtigt at være opmærksom på, at disse specielt dygtige elever i den pågældende disciplin har kompetencer, der ligger ud over de faglige mål.

3.2. Arbejdsformer

De enkelte timer tilrettelægges således, at der i størstedelen af timerne er minimum 20 minutter, hvor den enkelte elev oplever at være fysisk belastet.

Der arbejdes med målrettet træning, og som en del af dette arbejde anvendes forskellige testformer. I den forbindelse vejledes eleverne enkeltvis eller i mindre grupper om, hvordan de kan forbedre deres idrætslige kompetencer.

Eleverne arbejder i perioder med projekter med forskellige produktkrav. I 3.g gennemføres et individuelt eller gruppebaseret træningsforløb, træningsprojektet, af mindst otte ugers varighed. Som afslutning på træningsprojektet afleveres en individuel rapport, hvori eleven skal:

- dokumentere evnen til at udarbejde, gennemføre og evaluere et hensigtsmæssigt, personligt træningsprogram
- koble teoretisk viden og kundskaber til sit personlige træningsprogram
- demonstrere korrekt brug af faglige termer.

I undervisningen indgår elementer, der giver eleverne indblik i såvel den selv- og uorganiserede idræt som den organiserede og kommercielle idræts tilbud i lokalområdet.

3.3. It

I undervisningen skal eleverne anvende forskellige digitale redskaber til analyse og vurdering af idrætslige aktiviteter, for eksempel i forbindelse med bevægelsesanalyse, spilanalyse, testning og kreative produktioner. I forbindelse med træningsprojektet anvendes relevante digitale redskaber til eksempelvis dataindsamling, databehandling, logbogsskrivning og informationssøgning.

Digitale redskaber, der kan anvendes i undervisningen, er i dag noget, som alle elever med en smartphone er i besiddelse af. Muligheden for at filme og analysere fysisk aktivitet er således et oplagt didaktisk værktøj i forhold til motorisk indlæring, bevægelsesanalyse og

analyse og vurdering af forskellige elevprodukter. Ud over dette er det naturligt, at informationssøgning og elektronisk databehandling kan indgå i forbindelse med testning og rapporter.

3.4. Samspil med andre fag

Idræt C er omfattet af det generelle krav om samspil mellem fagene. Dele af kernestof og supplerende stof i faget vælges og behandles, så det kan bidrage til samspil med andre fag. I tilrettelæggelsen af undervisningen inddrages elevernes viden og kompetencer fra andre fag, så de bidrager til perspektivering af emnerne og belysning af fagets almindelige sider.

Idrætsfaget giver mulighed for samspil inden for og på tværs af såvel det natur- og sundhedsvidenskabelige, det humanistiske og samfundsvidenskabelige som det kunstneriske og kreative fagområde. Dette samspil sikrer, at eleverne bevidstgøres om de videre perspektiver af fysisk aktivitet og træning og bliver i stand til at forklare, på hvilken måde idrætsfagets viden, kundskaber og metoder kan bidrage til at øge forståelsen af tværfaglige problemstillinger.

4. Evaluering

4.1. Løbende evaluering

Gennem fremadrettet, individuel vejledning og tilbagemeldinger på idrætsfaglige aktiviteter skal den enkelte elev undervejs i det samlede forløb bibringes en klar opfattelse af niveauet for og udviklingen i det faglige standpunkt. Grundlaget for evalueringen er de faglige mål (jf. pkt. 2.1.). Elevernes praktiske og mundtlige kompetencer samt deres viden, kundskaber og færdigheder i relation til den fysiske aktivitets betydning for individ og samfund evalueres løbende. Der skal desuden gennemføres aktiviteter, som giver eleven viden om eget fagligt standpunkt og får eleven til selv at reflektere over egen faglig progression – eksempelvis fysiske test, forløbsprøver eller videoanalyser.

I tilbagemeldinger til den enkelte elev skal der ske en fremadrettet vejledning med præcise anvisninger på forbedringsmuligheder.

Alsidighedsaspektet, dvs. elevens kompetencer inden for alle tre færdighedsområder nævnt i pkt. 2.1., skal tilgodeses i standpunktskarakteren ved skoleårets afslutning i 1. og 2.g samt i den afsluttende standpunktskarakter i 3.g. Bedømmelsen af rapporten hørende til træningsprojektet tilgodeses ligeledes i den afsluttende standpunktskarakter.

Da de faglige mål er grundlaget for den løbende evaluering i faget, er det vigtigt, at man ved starten af hvert forløb gør klart for eleverne, hvad de faglige mål for det specifikke forløb er. Specielt anbefales det, at idrætsfaggruppen i fællesskab udarbejder fælles faglige mål for de forløb, som alle hold på en årgang undervises i (altså de forløb, som skal kunne indgå i prøven på idræt B).

Et af de faglige mål er, at eleverne opnår god fysisk kapacitet. Dette kan evalueres gennem fysiske test. Man har god fysisk kapacitet, hvis man opnår resultater, der er bedre end gennemsnittet for danskere med samme køn og alder.

Eleverne skal evalueres på baggrund af en helhedsvurdering. Det betyder, at man ved årskarakteren er nødt til at betragte elevens standpunkt i alle de discipliner inden for hvert af de tre færdighedsområder, der er blevet undervist i. At der er tale om en helhedsvurdering

betyder også, at en elev ikke behøver at være til 12 i alle tre færdighedsområder for at få 12 i den praktiske del. Hvis helhedsindtrykket er en elev, der behersker alle tre færdighedsområder til et vist niveau og to af dem til højt niveau og i øvrigt opfylder de faglige mål, vil det være forsvarligt at give eleven 12, selv om elevens kompetencer i en enkelt disciplin eller på et enkelt område isoleret set ikke lever op til dette niveau.

I den samlede vurdering indgår desuden elevens evner til at arbejde med koblingen mellem fagets praktiske og teoretiske områder.

Træningsprojektet og den dertil hørende rapport indgår som en væsentlig faktor i helhedsvurderingen, når årskaracteren i 3.g fastlægges.

I modsætning til årskaracteren kan man af pædagogiske grunde vælge at lade standpunktskaracteren primært være et udtryk for standpunktet i perioden fra sidste standpunktskaracter. Det er meget vigtigt at gøre eleverne bekendt med grundlaget for standpunktskaractererne.

4.2. Prøveformer

Prøven i idræt C adskiller sig fra de fleste andre prøver ved, at prøven er en gruppeprøve. Det har den konsekvens, at hvis faget bliver trukket ud, så kommer hele holdet op. Hvis skolen indmelder en klassekombination (fx 3.by med 63 elever) som et hold, så binder det potentielt alle eleverne i mange dage, fordi 63 elever a 24 min giver 25,2 timer, hvilket betyder, at prøven varer fire dage. Det kan være en god ide at være i dialog med sin ledelse om dette, da indmeldingen af hold foregår tidligt i skoleåret.

Elever kan kun komme til prøve i et fag på det højeste niveau, de har faget. Det vil sige, at elever, der har valgt idræt B og parallelt følger idræt C, kun kan komme til prøve i idræt B og derfor ikke skal indgå i grupperne på idræt C-holdet. De elever, der har valgt idræt B, kan enten danne grupper for sig selv, eller de kan fordeles med en idræt B-elev i grupper med fire elever. Hvis idræt C-holdet kommer til prøve, vil der stadig være tre elever i gruppen, hvilket opfylder kravet til gruppestørrelse.

Med hensyn til kommunikation mellem eksaminator og censor, så er det en god ide, hvis eksaminator hurtigst efter eksamensplanens offentliggørelse tager kontakt til censor og aftaler hvortil og hvornår opgaver og øvrigt prøvemateriale fremsendes. Om dette gælder det, at opgaver og materialer skal sendes til censor mindst 5 hverdage før prøvens afholdelse, medmindre særlige forhold er til hinder herfor. Det kan betyde, at udsendelsen må foretages, før eksamensplanen er offentliggjort. Udsendelsen af opgaver og materialer må da kun ske i et omfang, der ikke medfører, at andre dele af eksamensplanen kan udledes.

Det kan være en fordel at fremsende prøvematerialet elektronisk, da det sikrer censor tid til at se det igennem og vende tilbage med eventuelle spørgsmål og kommentarer, men dette kan evt. aftales med censor ved første kontakt.

Der afholdes en praktisk/mundtlig gruppeprøve med tre eller fire eksaminander i hver gruppe. Eksaminationstiden er ca. 24 minutter pr. eksaminand ved grupper a tre personer og ca. 20 minutter pr. eksaminand ved grupper a fire personer. Tiden fordeles med ca. 3/4 til den prak-

tiske og ca. 1/4 til den mundtlige del af prøven. Der gives ca. 24 timers forberedelsestid, dog ikke mindre end 24 timer.

Når faglige forhold gør det nødvendigt, undtager skolens leder en eksaminand fra gruppeprøve. For eksaminander, der går til individuel prøve, er eksaminationstiden ca. 30 minutter.

Alle idrætshold på flere end fem elever kan deles i et antal grupper med tre eller fire elever i hver gruppe. Denne gruppestørrelse giver en vis tyngde i den enkelte gruppe, uden at gruppen bliver for stor. Ved idrætshold på netop fem elever anbefales det at dele holdet i to grupper.

Alle eksaminanderne møder samtidigt på skolen ved trækningen, dvs. 24 timer før prøvens begyndelse. Grupperne er allerede dannet på dette tidspunkt, jf. ovenstående.

Formuleringen om, at skolens leder kan undtage en eksaminand fra gruppeprøve vil kun være aktuel i meget sjældne tilfælde, fx i forbindelse med elever, der af en eller anden grund har meget vanskeligt ved at samarbejde med andre elever. Der er altså ikke tale om en katteløse for elever, der helst bare vil til individuel prøve.

Grupperne benyttes til hele prøven, dvs. både til den praktiske og til den mundtlige del. Grupperne skal være dannet, inden den gruppevis lodtrækning til prøven (se nedenfor) starter. Det kan være en god ide at fastlægge grupperne i god tid inden prøven, fx i forbindelse med en eventuel repetitionsfase i slutningen af skoleåret. Der er ikke noget til hinder for at fastlægge grupperne helt i starten af året.

Hvis dannelsen af grupperne til prøven først sker tæt på prøven, betyder det ikke, at eleverne undervejs ikke kan arbejde i grupper med drejebøger – tværtimod kan det være positivt, at eleverne får erfaringer og ideer med fra flere forskellige grupper til de grupper, de indgår i til prøven.

Selv om prøven i idræt officielt fremstår som en mundtlig prøve, skelnes der mellem to dele af prøven, nemlig den praktiske del, hvor eleverne fremviser deres praktik, og den mundtlige del, hvor eleverne på baggrund af deres fremviste praksis eksamineres i praksisnær teori.

De angivne tider til prøven inkluderer tid til skift mellem aktiviteter (fx transporttiden fra boldbanen til gymnastiksalen), votering og karakteroverdragelse.

I prøven indgår seks af de i undervisningen gennemførte forløb, heraf to fra hvert færdighedsområde, jf. pkt. 2.1. Har man eksempelvis gennemført 12 forløb i løbet af de tre år, udvælger man, gerne i samråd med eleverne, seks af disse forløb i god tid inden undervisningens ophør. Ud fra de seks forløb sammensættes et antal forløbspakker bestående af tre forløb, ét fra hvert færdighedsområde. De første otte forløbspakker skal være forskellige. Den enkelte forløbspakke må anvendes højst tre gange på samme hold.

De seks forløb giver i første omgang anledning til otte forskellige forløbspakker. Består de seks forløb fx af håndbold og ultimate, pardans og capoeira samt parkour og tennis, ser de otte forløbspakker således ud:

Pakke 1	Pakke 2	Pakke 3	Pakke 4	Pakke 5	Pakke 6	Pakke 7	Pakke 8
Håndbold	Håndbold	Håndbold	Håndbold	Ultimate	Ultimate	Ultimate	Ultimate
Pardans	Pardans	Capoeira	Capoeira	Pardans	Pardans	Capoeira	Capoeira
Parkour	Tennis	Parkour	Tennis	Parkour	Tennis	Parkour	Tennis

Disse otte forløbspakker vil være tilstrækkelige for idrætshold, der til prøven er inddelt i op til fem grupper (da den sidste gruppe skal have mindst fire forløbspakker at vælge imellem). I tilfælde af større idrætshold kan de otte forløbspakker hver genbruges en gang (dette giver 16 pakker, hvilket er tilstrækkeligt for op til 13 grupper) eller to gange (dette giver 24 pakker, hvilket er tilstrækkeligt for op til 21 grupper og dermed for hold, der består af dobbeltklasser). Ingen forløbspakke kan genbruges anden gang, før alle forløbspakker har været genbrugt én gang.

Er der til prøven brug for fx 12 forløbspakker, kan man ud over de otte første nøjes med at dublere fire. Der er ingen krav til, hvilke fire forløbspakker der i dette tilfælde dubleres. På denne måde er der mulighed for i mindre grad at tone forløbspakkerne i forhold til indholdet af undervisningen.

Gruppen trækker ved forberedelsestidens start en forløbspakke.

Skolens ledelse står for at afvikle en lodtrækning, hvor censor ikke er til stede. Hver gruppe trækker en forløbspakke, og gruppen går sammen til prøve i hvert af de tre forløb, som forløbspakken indeholder, samt til den afsluttende mundtlige del.

Det er ikke tilladt at foretage trækningen af forløbspakkerne længere tid før prøvens begyndelse end de ca. 24 timer. I det supplerende materiale til vejledningen, som ligger på EMU.dk, findes udførlige beskrivelser af, hvordan det er muligt at lave en grovskitse til afviklingen af prøven uden at kende til, hvilke forløbspakker grupperne har trukket.

I den praktiske del af prøven eksamineres eksaminanderne i idrætslige færdigheder. Gruppen udarbejder i forberedelsestiden en fælles drejebog for forløbspakken. Drejebogen er eksaminandernes plan for indholdet af den praktiske del af prøven. Alle drejebøger afleveres til eksaminator og censor senest ca. 24 timer efter, forløbspakken er trukket.

Efter at forløbspakken er trukket, har eleverne i gruppen ca. 24 timer til at udarbejde en samlet drejebog. Drejebogen er skabelonen for elevernes praktiske del af prøven. Det anbefales at det fremgår af den enkelte drejebog, hvilke af de i undervisningsbeskrivelsen nævnte færdigheder og/eller fokuspunkter, som præstationen har til hensigt at vise, at eleverne behersker. Drejebogen bør i væsentlighed afspejle den undervisning, der er foregået i faget, men må (naturligvis) gerne indeholde enkelte elementer, der ligger udover. Den skrevne drejebog indgår ikke i bedømmelsen – det gør alene den praktiske præstation. Den væsentligste del af drejebogen er fokuspunkterne, hvor eleverne gør rede for, hvilken faglighed de vil vise til eksamen (se skabelon og eksempel på EMU.DK).

Det anbefales, at drejebogen består af tre sider, en til hvert forløb, og at den afleveres printet i to eksemplarer ved den praktiske prøves start. Det anbefales desuden, at grupperne i den sidste periode af undervisningen, fx i en repetitionsfase, udarbejder en side til hvert af de seks forløb, så de har noget at arbejde ud fra i de 24 timers forberedelsestid.

Da tiden til eksamen skal fordeles med ca. 3/4 til den praktiske og ca. 1/4 til den mundtlige del af prøven, vil der for en gruppe med tre eksaminander være ca. 54 minutter til rådighed til den praktiske del og ca. 18 minutter til den mundtlige del. For grupper med fire eksaminander vil de tilsvarende tider være ca. 60 minutter til den praktiske del og ca. 20 minutter til den mundtlige del. Da tiden til den praktiske del af prøven indeholder tid til skift mellem aktiviteter og votering, er det realistisk at regne med ca. 48 minutter ved grupper med tre eksaminander og ca. 54 min ved grupper med fire eksaminander. For grupper med tre eksaminander giver dette 16 minutter til hvert af de tre forløb, og for grupper med fire eksaminander giver det 18 minutter til hvert af de tre forløb.

I det omfang, der skal bruges hjælpere til prøven, findes disse blandt de øvrige elever på holdet.

Hvis det kun er enkeltelever (fx elever der på grund af for meget fravær skal til prøve i alle fag), der skal til prøve, kan hjælpere findes uden for holdet. I disse tilfælde er det eleven, der skal til prøve, der selv er ansvarlig for, at der er det antal hjælpere, der er brug for, men det kan naturligvis ske i samarbejde med læreren.

I tiden mellem forberedelsestidens start og den praktiske prøves begyndelse skal eksaminanderne have mulighed for at benytte de relevante idrætsfaciliteter i et omfang svarende til antallet af eksaminander.

Det anbefales, at den tid, som faciliteterne i løbet af de 24 timers forberedelsestid stilles til rådighed i, står i et rimeligt forhold til antallet af eksaminander. Der er altså ikke krav om, at alle faciliteter er til rådighed i hele forberedelsestiden. Skolens egne faciliteter kan fx være tilgængelige i skolens almindelige åbningstid, mens der er adgang til eksterne faciliteter i mere begrænset omfang (se eksempel på EMU.DK).

Den mundtlige del af prøven gennemføres, efter gruppens praktiske del af prøven er afviklet. I den mundtlige del af prøven stilles spørgsmål til eksaminanderne om den fremviste praksis og om sammenhængen mellem praksis og den til forløbspakken hørende teori. Samtalen skal foregå på en sådan måde, at eksaminanderne kan bedømmes individuelt.

Der stilles spørgsmål til alle eksaminanderne i gruppen, således at de får mulighed for at demonstrere kritisk refleksion over egen praksis samt sammenholde deres praksis med den teori, der hører til de tre forløb, som gruppen har fremvist. Det er derfor ikke muligt for eksaminator og censor inden prøvens start at udarbejde færdige spørgsmål til den enkelte gruppe, da spørgsmålene skal tage udgangspunkt i den praksis, som gruppen fremviser til prøven. Men både eksaminator og censor kan naturligvis godt have ideer til en række emner på baggrund af den teori, der er anført i undervisningsbeskrivelsen til de tre forløb.

Selvstuderende

Selvstuderende eksamineres individuelt. Eksaminationstiden er ca. 30 minutter. Det er den selvstuderende, der efter aftale med skolens leder sørger for praktiske hjælpere til prøven. De øvrige retningslinjer for prøven er som beskrevet i pkt. 4.2.

Selvstuderende er enten elever, der kommer udefra, eller elever, der er blevet bortvist fra undervisningen, men som ønsker at gå til prøve i faget alligevel. Elever, der fx på grund af for meget fravær går til prøve i alle fag, er ikke at betragte som selvstuderende og kan derfor, hvis resten af holdet udtrækkes til prøve, indgå i gruppedannelsen på holdet.

4.3. Bedømmelseskriterier

Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilken grad eksaminandens præstation opfylder de faglige mål, som de er angivet i pkt. 2.1. Der gives én karakter for en helhedsvurdering af eksaminandens praktiske og mundtlige præstation.

Det anbefales, at lærer og censor undervejs i eksaminationen tager notater til den enkelte elevs præstation i den praktiske prøve. Til prøven gives der ikke delkarakterer til eleverne, men derimod kun én samlet karakter. I forbindelse med karaktergivning skal eleven have en kort forklaring på den pågældende karakter. Den praktiske del vægtes højst i karakterfastsættelsen, mens den mundtlige del kan forskyde bedømmelsen af den samlede fremviste praktik i enten den ene eller den anden retning. Selv om der er tale om en gruppeprøve, vurderes eksaminanderne individuelt.

Ved prøve, hvor faget indgår i fagligt samspil med andre fag, lægges der vægt på eksaminandens evne til at behandle problemstillinger i samspil med andre fag og til at demonstrere viden og kundskaber om fagets identitet og metoder.

Den eneste prøve, hvor dette er tilfældet, er SRP, og i denne forbindelse er der et par vigtige fokuspunkter:

- Omdrejningspunktet for idræts bidrag til faglige samspil er fysisk aktivitet.
- Når idræt indgår i faglige samspil med andre fag, hvis metoder også er en del af idrætsfagets metoder, så skal idrætsfaget bidrage med anden viden/andre metoder end det andet fag. Således skal idræt i et fagligt samspil med biologi bidrage med andet end biologisk idrætsteori.

Oversigt over karakterskalaen

12	Fremragende	Karakteren 12 gives for den fremragende præstation, der demonstrerer udtømmende opfyldelse af fagets mål, med ingen eller få uvæsentlige mangler.
7	God	Karakteren 7 gives for den gode præstation, der demonstrerer opfyldelse af fagets mål, med en del mangler.
02	Tilstrækkelig	Karakteren 02 gives for den tilstrækkelige præstation, der demonstrerer den minimalt acceptable grad af opfyldelse af fagets mål.

Eksempel på karakterbeskrivelser for mundtlig prøve

		Karakteren gives på baggrund af en helhedsvurdering under hensyntagen til, at det centrale i faget er den fysiske aktivitet.
12	Fremragende	Gives til en fremragende idrætselev, der med få uvæsentlige mangler: <ul style="list-style-type: none">• Opfylder læreplanens krav om tekniske og taktiske færdigheder i udvalgte discipliner• Udviser alsidighed jf. læreplanens krav• På relevant og selvstændig vis anvender sin teoretiske viden om fysisk aktivitet og træning på egen praksis• Behersker fagets terminologi• Er i god fysisk form – hvilket defineres som over gennemsnittet for danskere med samme køn og alder.
7	God	Gives til en god idrætselev, der: <ul style="list-style-type: none">• I rimelig grad opfylder læreplanens krav om tekniske og taktiske færdigheder i udvalgte discipliner• Udviser rimelig alsidighed jf. læreplanens krav• I rimelig grad anvender sin teoretiske viden om fysisk aktivitet og træning på egen praksis• I rimelig grad behersker fagets terminologi• Er i rimelig god fysisk form – hvilket defineres som gennemsnittet for danskere med samme køn og alder.
02	Tilstrækkelig	Gives til en svag idrætselev, der: <ul style="list-style-type: none">• I tilstrækkelig grad opfylder læreplanens krav om tekniske og taktiske færdigheder i udvalgte discipliner• Udviser et minimum af alsidighed jf. læreplanens krav• I tilstrækkelig grad anvender sin teoretiske viden om fysisk aktivitet og træning på egen praksis• I tilstrækkelig grad anvender de mest centrale begreber i fagets terminologi• Er i mindre god fysisk form – hvilket defineres som en del under gennemsnittet for danskere med samme køn og alder.

Supplerende materiale

Følgende relevante dokumenter kan findes på EMU.DK (vælg stx, idræt):

- ”Progression i idræt” – rapport fra UVM
- ”Innovation i idræt” – rapport fra UVM
- Eksempel på logistisk plan for afvikling af prøven
- Eksempel på grovskitse for den praktiske del af prøven
- Eksempel på undervisningsbeskrivelse
- Skabelon til drejebog
- Eksempel på drejebog
- Eksempel på caseopgave
- Gode råd til idrætsundervisningen

Fagkonsulentens nyhedsbrev om de nye læreplaner.